

**Archiwum Partii Politycznych
Instytut Studiów Politycznych
Polskiej Akademii Nauk**

Sygnatura:

1.1/7

Tytuł:

**Klub Parlamentarny Akcji Wyborczej "Solidarność" -
1997 r.**

Sygn. 1.1/7 - Klub Parlamentarny Akcji Wyborczej "Solidarność" - 1997 r.

Spis zawartości:

l.p.	nazwa	nr karty początkowej
1	Umowa koalicyjna AWS-UW, 10.11.1997, s. 18;	1

Stan na styczeń 2023 r.

KLUB PARLAMENTARNY

AKCJA WYBORCZA SOLIDARNOŚĆ

O AKCJI
KLUB
PARLAMENTARNY
WYDARZENIA
SAMORZĄD
AKCJA MŁODYCH
DOKONANIA
GALERIA
ANALIZY
MEDIA
LINKI
ENGLISH
POCZTA

**Umowa Koalicyjna
zawarta pomiędzy
Akcją Wyborczą Solidarność
i Unią Wolności
Warszawa, 10 listopada 1997 roku**

Archiwum Partii Politycznych

RF. IAW. _____

Spis treści

- I. Preambuła
- II. Główne zadania
- III. Decyzja o sporządzeniu "Bilansu otwarcia"
- IV. Generalna wizja państwa i gospodarki
- V. Ogólne zasady współpracy koalicyjnej
- VI. Stanowiska w kwestiach dotyczących życia społeczno-gospodarczego i politycznego

1. Polityka na rzecz rodzin.
2. Reforma systemu edukacji.
3. Zadania w sferze nauki.
4. Zadania w sferze kultury.
5. Reforma systemu ubezpieczeń społecznych.
6. Ochrona środowiska.
7. Program ochrony zdrowia.
8. Osoby niepełnosprawne i ich rehabilitacja
9. Działania antymonopolistyczne i antykorupcyjne. Prawa konsumentów.
10. Rozwój społeczności wiejskich i małych miast.
11. Prywatyzacja, powszechne uwłaszczenie i reprivatyzacja
12. Odbiurokratyzowanie i poprawa obsługi prawnej gospodarki. Spółdzielczość.
13. Rynek pracy. Bezrobocie.
14. Stosunki pracy.
15. Finanse publiczne. Podatki
16. Restrukturyzacja gospodarki. Przemysł.
17. Transport.
18. Telekomunikacja.
19. Rolnictwo.
20. Budownictwo mieszkaniowe.
21. Odbudowa i rozwój regionów objętych powodzią.
22. Budowa państwa uczciwego i skutecznego.
23. Władza blisko ludzi: reforma samorządu terytorialnego.
24. Media publiczne.
25. Bezpieczeństwo obywateli. Reforma policji.
26. Reforma sądownictwa i prokuratury.
27. Reforma wojska w tym sił obrony terytorialnej RP.
28. Generalne zasady polityki zagranicznej Polski.
29. Priorytety polskiej polityki zagranicznej: wejście do NATO, wejście do Unii Europejskiej.

VII. Szczegółowe zasady działania koalicji**VIII. Expose Prezesa Rady Ministrów prof. Jerzego Buzka****I. Preambuła**

Akcja Wyborcza Solidarność oraz Unia Wolności wyrażają wolę przebudowy społecznej, gospodarczej, kulturowej i politycznej Polski w celu zapewnienia jej bezpieczeństwa, zaś mieszkańcom

Rzeczypospolitej - godziwych warunków bytu i rozwoju. Współtworząc rząd i koalicję parlamentarną AWS i UW przyjmują wspólną odpowiedzialność za wprowadzenie Polski i Polaków w XXI wiek. AWS i UW uważają, że nie można zbudować nowoczesnej Polski bez odwołania się do patriotyzmu, chrześcijańskich korzeni naszej cywilizacji i umiłowania wolności.

II. Główne zadania

Za pierwszorzędne zadania służące dobru Rzeczypospolitej koalicjanci uznają:

1. Poprawę poziomu życia ludzi oraz poszerzenie praw i zwiększenie samodzielności ekonomicznej rodzin, w tym prowadzenie prorodzinnej polityki finansowej, podatkowej i pomocowej.
2. Stworzenie warunków dla szybkiego i trwałego wzrostu gospodarczego, co jest nieodzowne dla poprawy poziomu życia Polaków.
3. Zwiększenie szans rozwoju społeczności wiejskich i małych miast.
4. Zwiększenie dostępności i poprawę jakości wykształcenia na wszystkich poziomach edukacji poprzez reformę systemu edukacji narodowej, co jest jednym z głównych warunków wyrównywania szans ludzi, rodzin oraz społeczności lokalnych.
5. Poprawę stanu bezpieczeństwa każdego obywatela poprzez usprawnienie pracy policji, organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.
6. Przeprowadzenie i dokończenie reform gospodarki i służb publicznych poprzez przyspieszenie prywatyzacji, reprivatyzację i powszechne uwłaszczenie, demonopolizację i restrukturyzację gospodarki, zreformowanie służby zdrowia i systemu emerytalno-rentowego oraz stabilizowanie finansów publicznych.
7. Wielofunkcyjny rozwój wsi i modernizację rolnictwa, w tym zwłaszcza gwarancje rozwoju nowoczesnych, stabilnych gospodarstw rodzinnych.
8. Budowę państwa uczciwego i sprawnego, zrywającego ostatecznie z komunistyczną przeszłością. Państwo takie musi zapewnić kompetentną obsadę personalną w urzędach i całym sektorze publicznym z poszanowaniem zasady rozdziału sfery politycznej od fachowego korpusu urzędniczego oraz oddzielenia polityki od gospodarki. Konieczne jest wykonanie ustawy lustracyjnej i ograniczenie immunitetu parlamentarnego.
9. Budowa państwa skutecznego, co wymaga jego reformy w myśl zasady pomocniczości, decentralizację państwa przy zachowaniu jego jednolitej struktury, poprzez umocnienie samorządu terytorialnego: wzmocnienie gmin, utworzenie powiatów samorządowych i zmniejszenie liczby województw.
10. Zagwarantowanie bezpieczeństwa Polski poprzez jak najszybsze uzyskanie członkostwa w Pakcie Północnoatlantyckim oraz reformę armii, a także umocnienie międzynarodowej pozycji politycznej i ekonomicznej kraju także poprzez przygotowanie i skuteczne przeprowadzenie negocjacji w sprawie przyjęcia Polski do Unii Europejskiej.

III. Decyzja o sporządzeniu "Bilansu otwarcia Aby określić precyzyjnie możliwości realizacji powyższych zadań AWS oraz UW sporządzą do końca 1997 roku szczegółowy "Bilans otwarcia": raport o stanie państwa po czterech latach rządów SLD i PSL.

IV. Generalna wizja państwa i gospodarki

AWS i UW stwierdzają zgodnie, że podstawą gospodarki muszą być własność prywatna i mechanizmy rynkowe. Przeobrażenie gospodarcze Polski musi się odbywać we współdziałaniu z głównymi siłami społecznymi. Winno nastąpić umocnienie instytucji państwowych odpowiedzialnych za stabilność pieniądza, finanse publiczne, przeciwdziałanie monopolom i patologiom. Rola państwa ma polegać na tworzeniu warunków rozwoju gospodarczego, inspirowaniu określonych jego kierunków, działaniu na rzecz bezpieczeństwa ekonomicznego kraju i rodzin.

Ogólne zasady współpracy koalicyjnej

W celu realizacji powyższych zadań i zasad Akcja Wyborcza Solidarność oraz Unia Wolności zawiązują na czas trwania kadencji tego parlamentu koalicję polityczną i postanawiają:

- a) uzgodnić program działania rządu koalicyjnego i wspólne przedsięwzięcia klubów AWS i UW w parlamencie,
- b) uzgodnić - z uwzględnieniem zwyczajowego udziału klubów opozycyjnych - składy organów Sejmu i Senatu,
- c) ustalić zasady formowania rządu i jego strukturę,
- d) sformować wspólny rząd i udzielić mu poparcia parlamentarnego,
- e) wspólnie popierać projekty aktów prawnych służące realizacji zadań sformułowanych w umowie,
- f) w miarę potrzeb wynikających z nowych wyzwań społeczno-gospodarczych i politycznych wspólnie modyfikować przyjęty program.

VI. AWS i UW przedstawiły swe programy w dwudziestu dziewięciu kwestiach dotyczących życia społeczno - gospodarczego i politycznego i ustaliły zgodne stanowiska w dwudziestu ośmiu z nich. W dwu sprawach - rolnictwa i służby zdrowia - prócz uzgodnień spisano protokoły rozbieżności. Ostateczne stanowiska we wspomnianych sprawach zostały określone z udziałem ministrów i wiceministrów reprezentujących obu koalicjantów w poszczególnych ministerstwach.

VI. Stanowiska w kwestiach dotyczących życia społeczno-gospodarczego i politycznego

1. Polityka na rzecz rodzin.

Polityka rządu w stosunku do rodzin zmierzać będzie do poprawy poziomu ich życia oraz poszerzenia praw i zwiększenia samodzielności ekonomicznej. Prowadzona będzie prorodzinna polityka finansowa, podatkowa oraz pomoc na rzecz rodzin.

1.1. Rząd w okresie 6 miesięcy przeanalizuje wpływ obowiązujących przepisów na sytuację polskich rodzin i przedstawi propozycję korzystnych dla rodzin zmian w systemie podatkowym, zasiłku rodzinnym i w systemach pomocy rodzinie, w tym pomocy społecznej.

1.2. Określona zostanie docelowa zasada pięciodniowego tygodnia pracy w sposób nie hamujący wzrostu zatrudnienia.

1.3. Zwiększona zostanie pomoc dla rodzin i wszystkich matek wychowujących małe dzieci.

1.4. Poprzez stosowną politykę na rzecz rodzin szczególną opieką otoczone zostaną rodziny wielodzietne.

1.5. Należy zwiększyć stopniowo, przy udziale samorządów, pomoc dla dzieci uboższych w szkołach między innymi przez dożywianie i zakup podręczników.

2. Reforma systemu edukacji

Wykształcenie jest inwestycją narodów i wolnych ludzi we własną przyszłość. Edukacja jest najlepszym sposobem wyrównywania szans życiowych w warunkach demokracji i ładu rynkowego. Oświata i szkolnictwo wyższe zadecydują o pozycji

Polski pośród innych państw oraz o przekazaniu następnym pokoleniom Polaków tożsamości narodu w warunkach otwarcia na świat. Dlatego konieczne jest przeprowadzenie radykalnej reformy systemu edukacji dostosowującej ją do wymogów XXI wieku. Podstawowymi zadaniami koalicji i rządu w sferze edukacji są:

- 2.1. Decentralizacja zarządzania i finansowania systemu edukacyjnego w celu powiązania nauczania z lokalnymi społecznościami w ramach całościowej reformy decentralizującej państwo.
- 2.2. Szybkie wprowadzenie pełnej reformy programowej. Stopniowe wprowadzanie nauki dwóch języków obcych i rozszerzonego programu obsługi komputerów.
- 2.3. Doprowadzenie do powszechności średniego wykształcenia. Wdrożenie nowej matury. Zreformowanie szkolnictwa zawodowego.
- 2.4. Dofinansowywanie szkolnictwa niepublicznego.
- 2.5. Unowocześnienie systemu kształcenia nauczycieli. Przyznanie każdemu nauczycielowi prawa do bezpłatnego kształcenia się.
- 2.6. Stworzenie systemu awansu dla dobrych nauczycieli, podniesienie ich płac. Zróżnicowanie wynagrodzeń w zależności od poziomu nauczania.
- 2.7. Zastąpienie egzaminu do szkół średnich egzaminem kończącym nauczanie w szkole podstawowej.
- 2.8. Zwiększenie liczby osób kontynuujących naukę po maturze do około 1/3 rocznika.
- 2.9. Zagwarantowanie rodzicom wpływu na edukację i wychowanie dzieci (m. in. przez możliwość swobodnego wyboru szkoły, utrzymanie prawa do decydowania o nauczaniu prawnie uznanych religii w szkołach publicznych, możliwość przeciwdziałania negatywnym oddziaływaniom na dzieci środowisk przestępczych i sekt).
- 2.11. Racjonalizacja sposobu finansowania wyższych uczelni. Równocześnie nastąpić powinno zwiększenie wydatków na szkolnictwo wyższe.
- 2.12. Poprawa stanu zdrowotnego dzieci i młodzieży przez wspomaganie budowy obiektów sportowych, rekreacyjnych i turystycznych oraz organizację imprez masowych.
- 2.13. Wprowadzenie stypendiów dla uczniów i studentów z uboższych rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży ze wsi, małych miast oraz miejscowości oddalonych od ośrodków uniwersyteckich.
- 2.14. Realizacji wymienionych powyżej celów służyć będzie przyjęcie nowej ustawy o edukacji narodowej oraz nowelizacja ustawy o szkolnictwie wyższym obejmująca także ustawę o wyższym szkolnictwie zawodowym.

3. Zadania w sferze nauki

Nauka jest - wraz z edukacją - najważniejszą dziedziną inwestowania w przyszłość. Jej rozwój musi wyprzedzać rozwój gospodarczy i społeczny. Dlatego koalicja i rząd uważają za niezbędne:

- 3.1. Systematycznie zwiększanie i poprawę systemu podziału środków publicznych przeznaczonych na rozwój nauki, w tym na podstawowe badania naukowe. Stwarzanie warunków do restrukturyzacji istniejących instytucji naukowych.
- 3.2. Wspomaganie zarówno finansowe jak i organizacyjne inicjatyw

uczelnii wyższych i instytutów PAN mających na celu odtworzenie kadry badawczej, przede wszystkim w dziedzinach nauk podstawowych - przyrodniczych i społecznych, w których nauka polska ma bogate tradycje i liczącą się w świecie kadrę.

3.3. Wykorzystanie potencjału naukowego PAN dla celów edukacyjnych.

4. Zadania w sferze kultury

Tylko naród silny wspólnotą uznanych i szanowanych wartości kulturowych może sprostać wyzwaniom współczesnej cywilizacji. Rozwój kultury wymaga działań państwa chroniących dziedzictwo narodowe, tworzących dobre warunki dla twórczości, sprzyjających szerokiej dostępności dóbr kultury. W tym celu niezbędne jest:

4.1. Zmniejszenie administracyjnej roli Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz administracji państwowej. Decentralizacja kierowania instytucjami kultury związana z przekazaniem powiatom szkół artystycznych, domów kultury i części instytucji artystycznych.

4.2. Utrzymanie mecenatu państwa oraz tworzenie warunków dla innych form mecenatu, zwłaszcza prywatnego.

4.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego (m. in. poprzez ochronę unikatowych oraz szczególnie wartościowych dla kultury polskiej dzieł sztuki przed wywozem, rozstrzygnięcie problemu reprivatyzacji).

4.4. Realizacja programu edukacji kulturalnej w środkach masowego przekazu w uzgodnieniu z MEN i KRRiT.

4.5. Wspieranie inicjatyw społeczności małych miast i wsi upowszechniających dostęp do kultury.

4.6. Utrzymanie 0% stawki podatku VAT na książki.

4.7. Uregulowanie i ujednoczenie sprawy ulg celnych oraz podatkowych dla dzieł sztuki.

4.8. Rozważenie przywrócenia Państwowej Służbie Ochrony Zabytków statusu rządowej administracji specjalnej. Uregulowanie statusu Teatru Narodowego i Wielkiego w Warszawie.

4.9. Uchwalenie ustawy o ochronie dóbr kultury. Regulacje prawne dla instytucji artystycznych, filmu i twórczości audiowizualnej.

5. Reforma systemu ubezpieczeń społecznych

Przeprowadzenie reformy systemu ubezpieczeń społecznych jest koniecznością. Reforma zostanie przeprowadzona z pełną gwarancją nie obniżania poziomu obecnych świadczeń w systemie Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tak by emerytom zapewnić godziwy poziom życia. Przyszły system emerytalny poprzez kapitalizację składek winien działać na rzecz rozwoju gospodarczego, co zaowocuje realnym wzrostem świadczeń. Aby zrealizować powyższe zadanie koalicja:

5.1. Szybko uchwali pakiet ustaw racjonalizujących obecny system. Ten całościowy pakiet rozwiąże również problem emerytur mundurowych i specjalnych (w tym dla prokuratorów).

5.2. Obniży koszty funkcjonowania systemu, zmniejszy składki w systemie powszechnym.

5.3. Uzupełni - z dochodów uzyskiwanych z prywatyzacji kapitałowej - niedobory FUS powstałe na skutek przeniesienia 9% składki do funduszy emerytalnych.

5.4. Rezultatem takich działań ma być powstanie trójfilarowego systemu ubezpieczeń emerytalnych z docelowym powszechnym i obowiązkowym filarem pierwszym i drugim oraz dobrowolnym trzecim. Filar pierwszy - FUS - polegający na solidarności międzypokoleniowej; filar drugi - kapitałowe fundusze emerytalne; filar trzeci - pracownicze programy emerytalne i ubezpieczenia komercyjne.

5.5. Koalicjanci wskazują na konieczność realizacji zobowiązań wynikających z Ustawy o rekompensatach z tytułu zaległych wynagrodzeń, oraz z tytułu zaległych waloryzacji rent i emerytur.

5.6. Reforma ubezpieczeń społecznych rozpocznie się w 1999 roku w

oparcu o ustawę o funduszach emerytalnych i ustawę o pracowniczych programach emerytalnych. W ustawie o przeznaczeniu mienia skarbu państwa na cele związane z reformą ubezpieczeń społecznych zostanie zmieniony załącznik zawierający listę przedsiębiorstw przeznaczonych do prywatyzacji kapitałowej. Ponadto zostanie wprowadzona możliwość połączenia prywatyzacji kapitałowej z przygotowywaną ustawą uwłaszczeniową.

6. Ochrona środowiska

Ochrona środowiska naturalnego i odrobienie zaniedbań w tej dziedzinie to zadanie nie tylko dla resortu ale także dla całego rządu i popierającej go koalicji. Za główne cele w sferze ochrony środowiska uznano:

6.1. Odpolitycznienie resortu ochrony środowiska. Odsunięcie od wpływu na politykę ekologiczną niekompetentnych działaczy mianowanych z partyjnego klucza.

6.2. Przygotowanie programu dostosowującego system zarządzania ochroną środowiska do powstania samorządowych powiatów i województw. Rozszerzenie kompetencji samorządów w dziedzinie ochrony środowiska.

6.3. Przygotowanie programu dostosowania prawodawstwa polskiego do procesu integracji europejskiej. 6.4. Szybkie opracowanie i wprowadzenie czytelnych kryteriów polityki finansowej prowadzonej przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i fundusze wojewódzkie.

6.5. Uspołecznienie polityki ekologicznej. Wzmocnienie współpracy Ministerstwa z organizacjami ekologicznymi. Uspołecznienie procesu formowania ciał doradczych i naukowych (Rada Ochrony Przyrody, Rada Ochrony Środowiska, rady naukowe parków narodowych).

6.6. Zmiana polityki informacyjnej Ministerstwa Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych.

6.7. Zwiększenie nakładów na edukację ekologiczną.

6.8. Zwiększenie roli polityki ekologicznej w pracach Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów, Komitetu Integracji Europejskiej oraz Centrum Studiów Strategicznych, co powinno znaleźć instytucjonalny wyraz w strukturze tych instytucji.

6.9. Należy zainicjować, w ciągu pierwszych miesięcy funkcjonowania koalicji AWS-UW, prace legislacyjne w następujących obszarach: prawo wodne, ustawa o ochronie przyrody, ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

7. Program ochrony zdrowia.

Reforma systemu winna iść w kierunku indywidualnej odpowiedzialności za zdrowie i wzrostu uprawnień pacjenta] przy jednoczesnym udziale państwa w zapewnieniu wszystkim równego dostępu do podstawowych usług medycznych.

7.1. Należy wprowadzić system powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, co wymagać będzie głębokiej nowelizacji ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym. Nowy system oparty będzie na:

- a) funduszach ubezpieczeniowych niezależnych od administracji rządowej,
- b) samorządnych instytucjach zarządzających funduszami ubezpieczenia zdrowotnego.

7.2. Rozwój innych form ubezpieczeń zdrowotnych.

7.3. Zasady korzystania ze świadczeń zdrowotnych ze środków publicznych zostaną określone w zmienionej ustawie o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym i wprowadzone niezwłocznie w życie.

7.4. Zwiększenie nakładów na ochronę zdrowia oraz doprowadzenie do oddłużenia zakładów opieki zdrowotnej wraz z podjęciem działań naprawczych zapobiegających ponownemu powstawaniu zadłużenia. Podniesienie realnych wynagrodzeń pracowników ochrony zdrowia z uwzględnieniem roli układów zbiorowych pracy. Warunki i zasady zawierania kontraktów będą określane w trybie negocjacji pomiędzy

przeusławicielami stron.

7.5. Powołanie zespołu ds. przeglądu przepisów prawnych - podjęcie pilnych działań naprawczych obejmujących pakiet rozwiązań zawierający: ustawę o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, Kartę Praw Pacjenta, nowelizację ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, nowelizację ustawy o odpłatności za leki, Prawo Uzdrawiskowe, ustawę o zdrowiu publicznym, nowelizację ustawy o medycynie pracy, ustawę o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, niezależny od administracji system oceny jakości działań jednostek ochrony zdrowia, Prawo Farmaceutyczne.

7.6. Doprowadzenie do unowocześnienia systemu rejestru usług medycznych.

7.7. Rozbieżnością pozostaje zakres odpowiedzialności i uprawnień władz samorządowych.

8. Osoby niepełnosprawne i ich rehabilitacja.

Co dziesiąty Polak jest niepełnosprawny. Umożliwienie niepełnosprawnym równoprawnego udziału w życiu społecznym jest ważnym zadaniem państwa, wyznacznikiem jego poziomu cywilizacyjnego. Konieczne jest:

8.1. Stworzenie korzystnych warunków dla powstawania miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

8.2. Kształcenie osób, które - ze względów zdrowotnych - straciły możliwość pracy w swoim zawodzie.

8.3. Usuwanie barier architektonicznych.

8.4. Wspieranie przez rząd organizacji pozarządowych wspomagających osoby niepełnosprawne.

8.5. Działalność PFRON zostanie poddana szczegółowej kontroli. Przeanalizowane zostaną raporty NIK. Wnioski winny służyć eliminacji nieprawidłowości w funkcjonowaniu tego Funduszu, tak by lepiej dostosować go do potrzeb osób niepełnosprawnych.

9. Działania antymonopolistyczne i antykorupcyjne. Prawa konsumentów.

Praktyki monopolistyczne, korupcja, nadmierny udział urzędników w podejmowaniu decyzji (co jest związane z rozbudowanym systemem kontyngentów, koncesji i subwencji) oraz ograniczenia praw konsumentów są podstawową przeszkodą w budowie wolnego rynku i tworzeniu warunków rozwoju gospodarczego. Z tego względu konieczne jest:

9.1. Wzmocnienie pozycji Urzędu ds. Ochrony Konsumenta i Konkurencji.

9.2. Wzmocnienie praw konsumentów w zakresie rękojmi i gwarancji. Nowelizacja prawa dotyczącego organizowania gier i zakładów oraz warunków sprzedaży poza przedsiębiorstwami.

9.3. Popieranie działalności niezależnych organizacji konsumenckich.

9.4. Uchwalenie ustawy, która zmniejszy do minimum zakres procedur administracyjnych przy stosowaniu kontyngentów i zapewni tym procedurom przejrzystość.

9.5. Znaczne zmniejszenie zakresu subwencji, koncesji i zezwoleń.

9.6. Rygorystyczne stosowanie prawa o zamówieniach publicznych oraz innych antykorupcyjnych przepisów i procedur.

10. Rozwój wsi i małych miast.

Rozwój wsi i małych miast jest nieodzownym elementem polityki rozwoju gospodarczego realizowanej przez koalicję i rząd. Jasne perspektywy rozwoju muszą mieć i mieszkańcy metropolii, i mniejszych miast, i wsi. Służyć temu będą budowa silnego samorządu terytorialnego oraz odpowiednia polityka społeczna, gospodarcza i regionalna państwa. Uznajemy za ważne i potrzebne:

10.1. Włączenie Polski do prac nad ostatecznym kształtem "Europejskiej Karty Obszarów Wiejskich" dotyczącej kierunków działań

w praktyce rozwoju małych miast i obszarów wiejskich.

10.2. Przyspieszenie procesów przemian na terenach szczególnie zapóźnionych w rozwoju infrastruktury technicznej i socjalnej

10.3. Preferencje dla tworzenia nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich.

10.4. Wzmocnienie roli samorządów gospodarczych i zawodowych, które powinny odgrywać ważną rolę w negocjacjach o członkostwo w Unii Europejskiej.

10.5. Podniesienie poziomu edukacji na obszarach wiejskich jako czynnika wyrównującego szanse mieszkańców wsi w stosunku do ludności miejskiej.

10.6. Podniesienie poziomu szkolnictwa podstawowego i zawodowego na wsi poprzez zapewnienie odpowiednio przygotowanych kadr nauczycielskich oraz lepsze wyposażenie szkół we wszelkiego rodzaju pomoce dydaktyczne.

11. Prywatyzacja, powszechne uwłaszczenie i reprivatyzacja. Prywatna własność to podstawa nowoczesnego i silnego państwa.

11.1. Przyspieszenie prywatyzacji ze szczególnym uwzględnieniem uwłaszczenia oraz przeprowadzenie reprivatyzacji. Prywatyzację należy zakończyć do końca tej kadencji Sejmu. Roszczenia z tytułu reprivatyzacji należy niezwłocznie ustalić i przyjąć ustawę reprivatyzacyjną, gwarantującą zwrot mienia w naturze lub rekompensaty.

11.2. Dotychczasowe ustawowe rozwiązanie, polegające na przekazywaniu pracownikom do 15% akcji prywatyzowanych przedsiębiorstw, ale nie więcej niż 18 przeciętnych, miesięcznych wynagrodzeń, zostanie utrzymane.

11.3. Przemiany własnościowe będą zawierać uwłaszczenie rozumiane jako przekazanie bonów uwłaszczeniowych tym obywatelom, którzy dotąd nie uczestniczyli w należyty sposób w owocach prywatyzacji (dotyczy to zwłaszcza pracowników sfery budżetowej oraz osób powyżej 50 roku życia) oraz jako wspieranie reformy systemu emerytalnego.

11.4. Zostanie powołany pełnomocnik rządu ds. inwentaryzacji i wyceny majątku Skarbu Państwa. Mienie Skarbu Państwa prywatyzowane i nie prywatyzowane na podstawie obecnych rozwiązań ustawowych, będzie podlegało inwentaryzacji, wycenie oraz zostanie zaproponowane dalsze postępowanie uwłaszczeniowe.

11.5. Zostanie utworzona Prokuratura Generalna Skarbu Państwa.

11.6. Zmiana niedawno uchwalonej przez parlament ustawy o funduszach przemysłowych, w wyniku czego powstanie ustawa określająca sposób uwłaszczenia.

11.7. Celem ekonomicznym programu uwłaszczeniowo-privatyzacyjnego jest: pobudzenie przedsiębiorczości oraz inicjatyw gospodarczych w środowiskach lokalnych, inspirowanie restrukturyzacji przedsiębiorstw oraz powstanie lokalnej i regionalnej infrastruktury rynku kapitałowego, podwyższenie standardu materialnego polskich rodzin poprzez ich uczestnictwo w rynku kapitałowym.

11.8. Zakrojona na szeroką skalę edukacja ekonomiczna obywateli (przy udziale szkół, środków społecznego przekazu, samorządów terytorialnych i organizacji pozarządowych) jest nieodzownym elementem programu prywatyzacyjno-uwłaszczeniowego.

11.9. W czasie prywatyzacji konsekwentnie będzie stosowana praktyka ochrony interesów załogi (pakiet socjalny) oraz przedsiębiorstwa (pakiet inwestycyjny).

12. Odbiurokratyzowanie i poprawa infrastruktury prawnej gospodarki. Spółdzielczość.

Aby odbiurokratyzować gospodarkę i poprawić jej infrastrukturę prawną konieczne jest:

12.1. Powołanie rządowej komisji ds. przeglądu przepisów prawnych. Jej zadaniem będzie przegląd prawa gospodarczego pod kątem eliminacji zbytecznych lub szkodliwych przepisów. Komisja taka powinna działać w sposób stały, prezentując swoje opinie o projektach

powinno działać w sposób stały, prezentując swoje opinie o projekcie aktów prawnych w ramach uzgodnień rządowych.

12.2. Egzekwowanie odpowiedzialności za celowe doprowadzenie przedsiębiorstwa do bankructwa.

12.3. Usuwanie barier ograniczających inwestycje krajowe i zagraniczne.

12.4. Zmiany w prawie upadłościowym usprawniające procedury.

12.5. Wzrost środków na księgi wieczyste.

12.6. Łatwiejszy dostęp do kredytów dla średnich i małych przedsiębiorców, rzemieślników i kupców.

12.7. Odbudowa ruchu spółdzielczego.

12.8. Tworzenie możliwości przekształcania spółdzielni w spółki.

12.9. Powstanie spółdzielni producentów wymaga zmiany prawa spółdzielczego. Zmiana ta powinna objąć spółdzielczość bankową tak, by chronić interesy członków spółdzielni.

13. Rynek pracy. Bezrobocie

Przeciwdziałanie bezrobociu i negatywnym skutkom towarzyszącym temu zjawisku powinno odbywać się przede wszystkim przez tworzenie nowych miejsc pracy i zmniejszanie kosztów pracy. Dlatego konieczne jest:

13.1. Rozszerzenie rynkowych możliwości funkcjonowania instytucji pośrednictwa pracy. Odbiurokratyzowanie biur pracy i poddanie ich systemowi motywacji zachęcających do szukania miejsc pracy.

13.2. Znowelizowanie Kodeksu Pracy tak, aby zawarte w nim przepisy zachęcały pracodawców i pracowników do preferowania legalnych form zatrudniania.

13.3. Prowadzenie polityki zwiększającej szanse młodych ludzi na uzyskanie odpowiednich ofert pracy lub na dokończenie tak, aby nie zaczynali dorosłego życia od bezrobocia.

13.4. Uściślenie definicji bezrobotnego i przekazanie niektórych świadczeń do systemu pomocy społecznej.

13.5. Uzależnienie wysokości i okresu pobierania zasiłku od stażu pracy i wysokości zarobków, bez zwiększania kosztów pracy.

13.6. Podniesienie jakości działania biur pracy i stałe podnoszenie kwalifikacji ich pracowników.

13.7. Podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych w celu poprawienia ich pozycji na rynku pracy.

14. Stosunki pracy

Przeobrażenie gospodarcze Polski musi się odbywać we współdziałaniu z głównymi siłami społecznymi. Porozumienie pracowników i przedsiębiorców, to ważny warunek rozwoju kraju. Koalicja przyjmie ustawodawstwo dotyczące stosunków pracy i dialogu partnerów społecznych nawiązujące do idei solidarności. Dlatego proponujemy:

14.1. Ustawowe powołanie Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych finansowanej z budżetu państwa, wypracowującej niezależne opinie o polityce społeczno-gospodarczej państwa. Przedstawiciele samorządów lokalnych będą uczestniczyli w pracach Komisji po stronie pracodawców.

14.2. Na mocy nowo przyjętego ustawodawstwa układy zbiorowe będą zawierane tylko przez reprezentatywnych partnerów społecznych. Doprecyzowane zostaną kryteria ustalania reprezentatywności.

14.3. Zmieniona zostanie ustawa o Radzie Ochrony Pracy. Obowiązywać w niej będzie zasada trójstronnej reprezentacji: pracodawcy, pracownicy, rząd.

15. Finanse publiczne i podatki.

Polityka finansowa państwa i stabilna polityka podatkowa będą wspierać wzrost gospodarczy. Stopniowo - w miarę umacniania się wzrostu gospodarczego - będą zmniejszane obciążenia gospodarki podatkami, szczególnie bezpośrednimi. Koalicja zamierza:

- 15.1. Przeciwdziałać inflacji przez kontrolę deficytu budżetowego i stopniowo obniżać deficyt budżetowy.
- 15.2. Zwiększać wydatki służące realizacji podstawowych zadań państwa (dotyczy to zwłaszcza wymiaru sprawiedliwości, obrony narodowej, edukacji, bezpieczeństwa wewnętrznego, podstawowych usług zdrowotnych).
- 15.3. Przyjąć ustawę o odpowiedzialności finansowej państwa, przewidującą tworzenie długofalowych planów w dziedzinie finansów państwa oraz informowanie parlamentu i społeczeństwa o przyszłym długu publicznym.
- 15.4. Zracjonalizować wydatki publiczne, zwłaszcza zdecentralizować finanse państwa.
- 15.5. Egzekwować dyscyplinę finansową w stosunku do agencji i funduszy celowych.
- 15.6. Zwiększyć dyscyplinę monetarną dzięki umocnieniu pozycji banku centralnego na mocy nowej ustawy o NBP.
- 15.7. Stopniowo włączać dochody i wydatki państwowych funduszy celowych i jednostek pozabudżetowych do budżetu państwa w postaci budżetów specjalnych.
- 15.8. Podtrzymać uchwalone obniżki podatków dochodowych, a następnie obniżyć podatki dla osób fizycznych i prawnych oraz uprościć i stabilizować system.
- 15.9. Wprowadzić podatkowe preferencje budowlane w taki sposób, aby okresy ulg zapewniły całkowitą realizację budowy.
- 15.10. Dokonać nowelizacji ordynacji podatkowej.
- 15.11. Poprawić ściągalność podatków przez usprawnienie działalności i komputeryzację Izb i urzędów skarbowych.
- 15.12. Zgodnie z wymogami uczciwego i równego traktowania obywateli informować o wszelkich zmianach systemu podatkowego z odpowiednim wyprzedzeniem.

16. Restrukturyzacja gospodarki; przemysł.

Polska gospodarka musi sprostać wielkim wyzwaniom. Należy aktywnie wspierać konkurencyjność i nowoczesność krajowego przemysłu i jego proeksportową orientację. Będziemy usuwać bariery ograniczające inwestycje krajowe i zagraniczne.

- 16.1. Konieczne jest opracowanie strategii restrukturyzacyjnych w niektórych branżach.
- 16.2. Programy restrukturyzacji muszą jednoznacznie określać kryteria pomocy, ich uzależnienie od efektów ekonomicznych, uzyskanie konkurencyjności i samodzielności przez przedsiębiorstwo oraz minimalizować negatywny wpływ na środowisko naturalne.
- 16.3. Wspomaganie finansowe procesów naprawczych może dotyczyć tych przedmiotów gospodarczych, które gwarantują utrzymanie się na rynku.
- 16.4. Kluczowym zagadnieniem w przypadku utraty dotychczasowych miejsc pracy będzie określenie sposobów powstawania nowych. Dostępne środki należy kierować tak, by umożliwić przekwalifikowanie pracowników przedsiębiorstw upadających.
- 16.5. Konieczny jest udział Państwa w realizacji programów edukacyjnych.
- 16.6. Problemy osłon i programów socjalnych restrukturyzowanych branż będą negocjowane ze związkami zawodowymi.
- 16.7. Szczególna jest sytuacja górnictwa węgla kamiennego: skala wyzwań jest tam największa, zaś produkcja i ceny węgla mają kluczowe znaczenie dla rozwoju i konkurencyjności polskiej gospodarki. Dodatkowym problemem jest fakt, że praktycznie wszystkie kopalnie węgla kamiennego oraz zakłady jego przetwórstwa zlokalizowane są na terenie jednego województwa - katowickiego.
- 16.8. Konieczne są działania na rzecz restrukturyzacji i modernizacji polskiego przemysłu obronnego.
- 16.9. Wprowadzenie zasady, że wynagrodzenia członków rad nadzorczych i zarządów spółek z udziałem skarbu państwa będą uzależnione od wyników ekonomicznych tych spółek.

17. Transport

Transport jako ważny dział gospodarki narodowej winien rozwijać się kompleksowo i w harmonii ze środowiskiem naturalnym. Służyć temu winno:

- 17.1. Modernizacja i rozwój podstawowej infrastruktury transportowej.
- 17.2. Demonopolizacja rynku usług transportowych oraz wprowadzenie jasnych kryteriów uzyskiwania koncesji tam, gdzie one pozostają.
- 17.3. Powiązanie odpowiedzialności za eksploatację i inwestycje w drogownictwie z reformą administracji publicznej.
- 17.4. Wdrożenie jednolitego systemu ewidencji pojazdów w celu zmniejszenia liczby kradzionych samochodów.
- 17.5. Restrukturyzacja i przygotowanie do prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego PKP.
- 17.6. Opracowanie zasad prywatyzacji PLL LOT i jej zrealizowanie. Rozwój lotniczych połączeń regionalnych i krajowych.
- 17.7. Uchwalenie nowego prawa lotniczego.
- 17.8. Przejrzenie i przyspieszenie programu budowy autostrad.
- 17.9. Znaczna poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym przez, m.in. polepszenie stanu dróg i podniesienie wymagań dotyczących stanu technicznego pojazdów.
- 17.10. Dostosowanie dróg wodnych, a w szczególności Odry, do międzynarodowych parametrów tych dróg.

18. Telekomunikacja.

Rozwój telekomunikacji to jeden z podstawowych warunków rozwoju kraju. Brak infrastruktury telekomunikacyjnej utrudnia kontakty międzynarodowe, uniemożliwia przepływ kapitału i inwestorów, pogłębia różnice regionalne. Do pilnych zadań należy:

- 18.1. Uchwalić nowe prawo telekomunikacyjne zgodne z regulacjami obowiązującymi w Unii Europejskiej.
- 18.2. Prywatyzacja Telekomunikacji Polskiej S.A. zgodnie z rozdziałem 11.
- 18.3. Utworzenie niezależnego regulatora rynku usług telekomunikacyjnych.
- 18.4. Dalsza liberalizacja rynku usług telekomunikacyjnych i pocztowych.

19. Rolnictwo.

Celem polityki rolnej będzie wielofunkcyjny rozwój wsi i modernizacja rolnictwa, w tym zwłaszcza gwarancje rozwoju nowoczesnych, stabilnych gospodarstw rodzinnych. W tym celu podjęte zostaną następujące zadania:

- 19.1. Poprawa struktury agrarnej (wzrost przeciętnego obszaru towarowych gospodarstw rolnych, ochrona użytków rolnych, wyłączenia z użytkowania rolniczego gleb marginalnych itp.), przy znaczącym wsparciu ziemią z zasobów własności rolnej skarbu państwa, także dzięki stosowaniu przetargów ograniczonych.
- 19.2. Pobudzanie procesów inwestycyjnych w rolnictwie (poprzez obniżanie kosztów pozyskania kredytów).
- 19.3. Rozwój modeli rolnictwa przyjaznych dla środowiska.
- 19.4. Stabilizowanie rynku produktów rolnych w celu kształtowania dochodów rolników oraz ochrony interesów konsumenta (przeciwdziałanie koniunkturalnym wahaniom cen produktów rolnych poprzez interwencyjne zakupy i sprzedaż oraz system cen minimalnych).
- 19.5. Prowadzenie skutecznej polityki zapobiegającej niepożądanym zakłóceniom na rynku produktów rolnych i spożywczych - szczególnie wywołanych importem dotowanej lub niepełnowartościowej żywności.
- 19.6. Uruchomienie giełd transakcji terminowych z systemem kwitów składowych i autoryzowanych magazynów.
- 19.7. Promocja i wspieranie eksportu.
- 19.8. Wsnieranie rozwoju Izh Rolniczych.

19.9. Włączenie Polski do prac nad ostatecznym kształtem "Europejskiej Karty Obszarów Wiejskich".

19.10. Konieczne jest rozwiązanie problemu reprivatyzacji i zaspokojenia roszczeń dotyczących mienia przejętego zgodnie i niezgodnie z dekretem o reformie rolnej, jak też mienia zabużańskiego, po uprzednim zbilansowaniu roszczeń i możliwości ich zaspokojenia. Roszczenia nie mogą dotyczyć gruntów przekazanych rolnikom w ramach reformy rolnej oraz pozyskanych na podstawie umów cywilnoprawnych.

19.11. Odpowiednie przygotowanie się do negocjacji o członkostwo w UE.

19.12. Polityka ubezpieczeń społecznych w najbliższych latach będzie rozwijana w ramach Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) z tym, że równolegle prowadzone będą prace nad powołaniem rolniczych funduszy emerytalnych funkcjonujących na zasadach zbliżonych do systemów powstających dla pozostałych grup zawodowych.

19.13. Porządkowany i doskonalony będzie system podatkowy rolnictwa. Rozpoczęte zostaną prace nad zapewnieniem zwrotu producentom rolnym podatku VAT, przy wprowadzeniu rolniczego podatku dochodowego dla gospodarstw, które zdecydują się dobrowolnie na taki system i podejmą prowadzenie księgi przychodów i rozchodów. Gospodarstwom nie przygotowanym do przejścia na nowe rozwiązania pozostawiona będzie możliwość korzystania z systemu podatkowego, zbliżonego do obecnie stosowanego.

19.14. Obrót ziemią na rzecz cudzoziemców będzie podlegał ustawowej kontroli w celu zapobieżenia nadużyciom i obchodzeniu prawa.

19.15. Rozbieżności:

19.15.1. AWS proponuje dodatkowo:

- a) określenie minimalnego udziału budżetu Państwa w wydatkach na rolnictwo, kwestia oprocentowania rezerw, w tym również dewizowych, w NBP i przekazywanie uzyskanych z tego tytułu kwot na wspieranie procesów restrukturyzacji rolnictwa i obszarów wiejskich,
- b) przeznaczenie na obszary wiejskie 50% z istniejących w kraju środków na aktywne formy zwalczania bezrobocia, z przeznaczeniem na pożyczki i kredyty na tworzenie nowych miejsc pracy;
- c) podjęcie działań dla uruchomienia jeszcze w 1998 roku pożyczki banku światowego na infrastrukturę i rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich - ASAL II.

19.15.2. AWS proponuje dodatkowo:

- a) zapewnienie udziału polskich produktów rolnych na Wspólnym Rynku, w proporcji do przestrzeni produkcyjnej naszego rolnictwa;
- b) przyjęcie takiego tempa restrukturyzacji małych gospodarstw rolnych utrzymujących się z pracy w rolnictwie, które nie spowodowałyby nadmiernego wzrostu bezrobocia agrarnego;
- c) uniknięcie zbyt gwałtownych zmian w strukturze kosztów wytwarzania produktów rolnych, a przede wszystkim w wyniku wzrostu kosztów paliw i energii.

Strona UW uważa, że proponowany zapis nie wyczerpuje zagadnienia i jest przedwczesny.

20. Budownictwo mieszkaniowe

Poprawa stanu budownictwa mieszkaniowego w wyniku szybkiego opracowania i realizacji narodowego programu budownictwa mieszkaniowego jest jednym z najważniejszych problemów społecznych i gospodarczych. Wymaga to zdecydowanych działań w całej gospodarce opartych na zasadzie pomocniczości państwa. Zdajemy sobie sprawę, że wieloletnie zaniedbania w dziedzinie budownictwa mieszkaniowego nie są możliwe do odrobienia w ciągu krótkiego czasu. Podstawowymi warunkami dla poprawy sytuacji jest obniżanie inflacji i wzrost gospodarczy. Dlatego koalicja zamierza:

20.1. Pozyskiwać środki pozabudżetowe na budownictwo.

20.2. Stworzyć warunki prawne zachęcające samorządy do przeznaczania na cele mieszkaniowe środki pochodzące ze sprzedaży nieruchomości, eksploatacji budynków i lokali użytkowych.

20.3. Stworzyć podstawy prawne umożliwiające szybkie przekwalifikowanie gruntów na cele mieszkaniowe.

20.4. Rozszerzyć prace nad tanimi, efektywnymi, ekologicznymi i energooszczędnymi technologiami.

20.5. Przywrócić właściwy wymiar spółdzielczości mieszkaniowej poprzez zwiększenie uprawnień członków.

21. Odbudowa i rozwój regionów dotkniętych powodzią. Tereny dotknięte powodzią pilnie oczekują realistycznego programu odbudowy. Tworząc i realizując ten program nie wolno dopuścić, by odbudowa oznaczała odtworzenie wczorajszych - w znacznej części przestarzałych - zasobów. Odbudowa obszarów popowodziowych powinna prowadzić do ich modernizacji i minimalizacji skutków podobnych katastrof w przyszłości.

21.1. Konieczne jest stworzenie nowoczesnego systemu koordynowania działań różnych służb w czasie klęsk żywiołowych i katastrof ekologicznych

21.2. Należy przystąpić do realizacji długofalowego planu zalesienia kraju i zagospodarowania dorzeczy

21.3. Konieczny jest program inwestycji centralnych obejmujących jedynie te działania, które wymagają bezpośredniego zaangażowania rządu.

21.4. Wsparcie finansowe i programowe zyskają oddolne inicjatywy lokalne i regionalne, które na terenach dotkniętych powodzią służyłyby zarówno zaspokojeniu potrzeb lokalnych społeczności, jak i pomocy tym rodzinom i podmiotom gospodarczym, którzy doznali największych strat w wyniku powodzi.

22. Budowa państwa uczciwego i skutecznego. Państwo polskie musi być uczciwe i skuteczne. Ludzie władzy nie mogą stać ponad społeczeństwem. Aby zbudować państwo zdolne sprostać tym, fundamentalnym, zasadom uważamy za konieczne:

22.1. Ograniczenie immunitetu parlamentarzystów w taki sposób, by nie mógł chronić przed dochodzeniem wymiaru sprawiedliwości w sprawach przestępstw pospolitych.

22.2. Powołanie do końca 1997 r. Komisji ds. etyki w parlamencie, której zadaniem byłoby praktyczne kształtowanie kodeksu etycznego polityków.

22.3. Wprowadzenie przepisów rozszerzających obowiązki składania oświadczeń o swoim osobistym majątku na urzędników wysokiego szczebla (podległych ustawowo lustracji).

22.4. Uchwalenie ustawy o jawności życia publicznego oraz o powszechnym dostępie obywateli do dotyczących ich akt komunistycznych służb specjalnych. Powołanie instytucji udostępniającej obywatelom te akta.

22.5. Wyraźne oddzielenie polityki i polityków od niejasnych powiązań gospodarczych.

22.6. W doborze służby cywilnej stosowanie zasady konkursu przy preferencjach dla absolwentów Krajowej Szkoły Administracji. Konieczna jest zamiana ustawy tak, by przy doborze nie obowiązywał 7-letni okres pracy na stanowiskach kierowniczych.

22.7. Wyłączenie służby cywilnej spod wpływów partii politycznych i parlamentu.

22.8. Lustracja kandydatów na ważne stanowiska w państwie pod kątem bezpieczeństwa, interesu publicznego i rzetelności obywatelskiej. Doprowadzenie do realizacji ustawy lustracyjnej.

22.9. Rozszerzenie uprawnień Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytutu Pamięci Narodowej.

22.10. Powołanie instytucji skupiającej autorytety z Polski i z innych krajów analizującej totalitaryzm oraz dokumentującą zbrodnie czasów totalitaryzmu, w szczególności komunizmu.

23. Władza blisko ludzi: reforma samorządu terytorialnego. Akcja Wyborcza Solidarność i Unia Wolności chcą zbudować państwo skuteczne, co wymaga jego reformy w myśl zasady pomocniczości, decentralizację państwa przy zachowaniu jego jednolitej struktury oraz umocnienie samorządu terytorialnego. Zadaniem rządu tworzonego przez koalicję AWS i UW będzie:

23.1. Umocnienie pozycji gmin, zapewnienie im autonomii finansowej i wzrostu kompetencji w duchu zasady, że podstawą samorządu jest gmina.

23.2. Ustanowienie samorządowych powiatów, przy czym wybory do władz powiatu odbędą się w 1998 r.

23.3. Dostosowanie administracji państwowej do współzrządzenia z samorządami.

23.4. Ustanowienie samorządu w województwie rządowo-samorządowym, zdolnego do przejęcia kompetencji od centrum rządowego. Oznacza to też zmniejszenie liczby województw.

23.5. Nowelizacja ustawy warszawskiej.

24. Media publiczne

Wolność słowa jest podstawową wartością, o którą przez lata walczyły opozycja demokratyczna i ruch "Solidarność". Wolne, rzetelne i bezstronne media, w tym media publiczne, to gwarant rozwoju demokracji. Media o wysokim poziomie etycznym to fundament rozwoju społeczeństwa. Rząd stworzony przez ugrupowania odwołujące się do tradycji "Solidarność" będzie dążył do pełnej realizacji tych zasad. W tym celu:

24.1. Powołana zostanie rządowa komisja, badająca procesy własnościowe i koncentrację kapitału w środkach masowego przekazu.

24.2. Wspierane będą inicjatywy środowisk dziennikarskich na rzecz umacniania kodeksu zawodowego i etycznego mediów. Przyjęte zostanie nowe prawo prasowe.

24.3. Zmieniona zostanie formuła Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji. Publiczne radio i telewizja przekształcone będą w instytucje prawdziwie publiczne i obiektywne. Koalicja przeprowadzi w związku z tym konieczną nowelizację ustawy o KRRiT.

24.4. Media publiczne będą propagować wartości rodzinne i realizować na szeroką skalę programy edukacyjne.

24.5. Prawo będzie przeciwdziałać upowszechnianiu przez media scen przemocy i pornografii.

25. Bezpieczeństwo obywateli; reforma policji.

Trzeba zdecydowanie zwiększyć skuteczność egzekwowania prawa. Pierwszoplanowym zadaniem koalicji i tworzonego przez nią rządu jest poprawa bezpieczeństwa każdego obywatela poprzez usprawnienie pracy policji, organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Dlatego rząd podejmie szybkie działania obejmujące:

25.1. Nadanie Komendzie Głównej Policji charakteru kontrolno-nadzorczego. Powinna ona również dysponować centralnymi zbiorami danych, czuwać nad jednolitym wyszkoleniem policjantów i posiadać zdolność koordynowania operacji nadzwyczajnych na terenie kraju.

25.2. Funkcje wykonawcze a także oddziały prewencji, ośrodki szkolenia, policja sądowa oraz pododdziały antyterrorystyczne powinny zostać przekazane Komendom Wojewódzkim w celu zwiększenia operatywności działań.

25.3. Zmniejszenie zatrudnienia policjantów w administracji, dzięki czemu zwiększy się liczba patroli na ulicach miast.

25.4. Stworzenie przez policję systemu kontaktów ze społecznościami lokalnymi oraz ich reprezentacją tak, aby nawiązać łączność między policją a społecznością lokalną, mobilizować obywateli do samoorganizacji i wspólnych działań profilaktycznych oraz wspierać

pomoc sąsiedzka.

25.5. Przywrócenie apolityczności i ponadpartyjności służb specjalnych (UOP i WSI). Urząd Ochrony Państwa powinien znajdować się pod kontrolą rządową i parlamentarną. Rząd powinien wyznaczać zadania dla służb specjalnych. Niedopuszczalne jest, aby wywiad i kontrwywiad stawiał sobie zadania sam lub uczestniczył po którejs z stron w politycznych rozgrywkach. UOP powinien chronić instytucje państwa przed nieprzyjawnymi siłami wewnętrznymi oraz działaniami mafii i zamachami ze strony sił antydemokratycznych. Należy wzmocnić pion y analityczne.

25.6. Wprowadzenie sądowej kontroli nad stosowaniem środków przymusu.

25.7. Zaostrzenie kryteriów działalności firm ochroniarskich oraz kryteriów, które spełniać muszą osoby w nich zatrudnione.

26. Reforma sądownictwa i prokuratury.

Wymiar sprawiedliwości to podstawa, na której oparte być musi silne, ale nie wszechwładne państwo. Aby dać ludziom prawo do ochrony prawnej a państwu zapewnić ich szacunek trzeba ułatwić obywatelom dostęp do sprawnego i szybko działającego wymiaru sprawiedliwości i zreformować prokuraturę. Za konieczne uważamy usprawnienie pracy wymiaru sprawiedliwości. Decyzje sądów powinny być wydawane szybciej, bez nieuzasadnionej zwłoki. Dlatego podejmiemy następujące kroki:

26.1. Zwiększenie nakładów na techniczne wyposażenie sądownictwa i prokuratury.

26.2. Zmiany systemu opłat sądowych, tak aby były one powiązane ze stopniem czasowego i finansowego zaangażowania sądów, a nie tylko z wartością przedmiotu sporu.

26.3. Przybliżenie sądownictwa do ludzi i spraw lokalnych przez odtworzenie sądów grodzkich, zlikwidowanych w 1949 r. w celu rozpatrywania prostych spraw cywilnych i karnych i z zakresu wykroczeń.

26.4. Wprowadzenie systemu pomocy prawnej dla osób o niższych dochodach przyznawaną przez instytucję będącą poza wpływami resortu sprawiedliwości.

26.5. Zwiększenie zatrudnienia i podniesienie kwalifikacji pracowników administracyjnych, by odciążyć sędziów od kwestii technicznych.

26.6. Odciążenie sędziów od zajmowania się sprawami rejestrowymi, księgami wieczystymi, postępowaniem nakazowym i upominawczym.

26.7. Wzmocnienie instytucji lekarza sądowego, tak aby umożliwić natychmiastową weryfikację zwolnień lekarskich.

26.8. Zwiększenie wymagań - zarówno fachowych, jak i etycznych - w stosunku do osób pełniących stanowiska kierownicze w sądownictwie.

26.9. Podniesienie prestiżu sędziów, uregulowanie ich wynagrodzeń, dążenie do tego, aby stanowisko sędziego stało się ukoronowaniem zawodu prawnika. Jednym z warunków zapewnienia sędziom rzeczywistego, nie kwestionowanego, prestiżu jest ich objęcie lustracją oraz odsunięcie od pracy w sądownictwie osób, które w latach PRL sprzeniewierzyły się zasadzie niezawisłości sędziowskiej. (np. wykonując w procesach politycznych dyspozycje totalitarnej władzy).

26.10. Podjęcie działań zmierzających do reformy prokuratury, aby uniemożliwić wykorzystywanie polityczne funkcji prokuratora. Zwiększenie wymagań w stosunku do osób pełniących kierownicze funkcje w prokuraturze.

27. Reforma wojska. Stworzenie systemu obrony terytorialnej RP.

Na straży naszych granic musi stać apolityczna, kompetentnie kierowana armia poddana cywilnej kontroli. W tym celu stworzymy narodowy system obrony państwa i zwiększymy nakłady na modernizację armii. Głównymi zadaniami są:

27.1. Intensyfikacja działań dostosowujących polskie siły zbrojne do

wymogów NATO.

27.2. Wprowadzenie czytelnych zasad funkcjonowanie państwa w stanach nadzwyczajnych i w razie wojny.

27.3. Reorganizacja operacyjnych sił zbrojnych, której celem ma być armia mniej liczna, o większej wartości bojowej. W pierwszym etapie zwiększenie do 50% stanu osobowego liczby żołnierzy zawodowych, kontraktowych i nadterminowych. Rozbudowanie wojsk obrony terytorialnej.

27.4. Stworzenie sprawnego systemu obrony terytorialnej RP.

27.5. Systematyczne skracanie obowiązkowej służby wojskowej, w pierwszym etapie do 12 miesięcy.

27.6. Skuteczne przeciwdziałanie wszelkim patologiom, w tym tzw. "fali".

27.7. Racjonalizacja wydatków wojska, wyzbycie się balastu zbędnej infrastruktury.

27.8. Wprowadzenie jasnych i przejrzystych procedur na zakup sprzętu i uzbrojenia dla wojska ze szczególnym uwzględnieniem roli polskiego przemysłu zbrojeniowego.

28. Generalne zasady polityki zagranicznej Polski.

Głównymi celami polskiej polityki zagranicznej są zapewnienie Polsce: ~ suwerenności, ~ jak najlepszych warunków do utrzymania tożsamości narodowej, ~ bezpieczeństwa zewnętrznego, ~ optymalnych warunków rozwoju społeczno-gospodarczego.

Realizacji tych celów służyć będą:

28.1. Działania na rzecz jak najszybszego uzyskania przez Polskę pełnoprawnego członkostwa w NATO.

28.2. Prace nad przygotowaniem Polski do wejścia w skład Unii Europejskiej w imię moralnych i politycznych wartości tradycji europejskiej, zgodnie z polskim interesem narodowym oraz z pełnym zastosowaniem zasady pomocniczości.

28.3. Działania na rzecz europejskiej i euroatlantyckiej integracji stwarzają najlepsze warunki dla zachowania i umacniania polskiej niepodległości; będą one umacniać polską tożsamość narodową w ramach zjednoczonej Europy.

28.4. Poglębianie strategicznej współpracy ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki.

28.5. Intensywny rozwój współpracy z krajami całego regionu Europy Środkowo-Wschodniej, a w szczególności z Ukrainą oraz z innymi krajami, z którymi wiąże nas sąsiedztwo oraz wielowiekowa historia. Polska może stać się rzecznikiem interesów państw tego regionu w NATO i w Unii Europejskiej. Poglębiona powinna zostać współpraca grupy wyszehradzkiej.

28.6. Współpraca gospodarcza, kulturalna i polityczna z Rosją oparta na zasadach partnerstwa i wzajemnej niezależności, a także na prawdzie o przeszłości.

28.7. Współdziałanie między Polską, Francją i Niemcami na rzecz integracji europejskiej i euroatlantyckiej w ramach tzw. „trójkąta weimarskiego”.

28.8. Zapewnienie koordynacji polityki zagranicznej w MSZ, we współdziałaniu z innymi ministerstwami, komitetami rządowymi oraz najwyższymi władzami państwa.

28.9. Wprowadzenie promocji gospodarczej i kulturalnej do priorytet polityki zagranicznej, w porozumieniu między MSZ, Min. Gospodarki i Min. Kultury; biura radcy handlowego powinny zostać wprowadzone do struktury służb MSZ; zreformowanie instytutów kultury polskiej za granicą.

28.10. Opieka władz R.P. nad Polakami za granicą i pomoc w podtrzymywaniu związku środowisk emigracji polskiej z kulturą narodową.

28.11. Podjęcie przez Polskę działań na rzecz współpracy międzynarodowej przeciwko tendencjom totalitarnym w świecie współczesnym.

29. Priorytety polskiej polityki zagranicznej: wejście do NATO,

wejście do Unii Europejskiej.

Przystąpienie do NATO i Unii zapewni Polsce bezpieczeństwo i rozwój, a zakończenie reform demokratycznych i rynkowych będzie umacnia naszą pozycję na arenie międzynarodowej i sprzyjać stabilizacji w Europie Środkowej. Tworząc trwałe podstawy dla solidarnej wspólnoty europejskiej i euroatlantyckiej Polska, Europa i świat będą mogły wkroczyć bezpiecznie w XXI wiek. Dlatego konieczne jest:

29.1. Podjęcie działań intensyfikujących i uwiarygodniających nasze starania o członkostwo w NATO. Stopniowa modernizacja armii może być dokonana łatwiej w ramach NATO. Konieczne jest usprawnienie współdziałania wszystkich agend rządowych oraz parlamentu na rzecz bezpiecznego wejścia do NATO.

29.2. Przygotowanie wejścia Polski do Unii Europejskiej zgodnie z polskim interesem narodowym przy równoczesnym zagwarantowaniu ochrony tym dziedzinom gospodarki dla których działanie w ramach UE może w pierwszym okresie tworzyć zagrożenia.

29.3. Zintensyfikowanie prac nad dostosowaniem polskich przepisów do wymogów Unii Europejskiej.

29.4. Dokończenie reform gospodarczych zapewniających polskiej gospodarce niezbędny wzrost konkurencyjności.

VII. Szczegółowe zasady działania koalicji AWS i UW

1. AWS i UW tworzą koalicję, która jest zawarta na czas trwania kadencji parlamentu i obejmuje działania parlamentu i rządu.

2. AWS i UW służąc dobru Polski wspólnie i solidarnie realizują umowę koalicyjną i wynikające z niej zadania rządu.

3. W pozostałych sprawach politycznych AWS i UW, zachowując swą tożsamość ideową i programową, w miarę potrzeby dążą do określenia rozbieżności, zbliżenia stanowisk lub porozumienia.

4. Za realizację umowy odpowiadają władze Akcji Wyborczej Solidarność i Unii Wolności oraz politycy obu ugrupowań uczestniczący w pracy rządu i parlamentu. Ogólne kierunki polityki koordynują władze AWS i UW, współpracę parlamentarną - przewodniczący i prezydium klubów parlamentarnych AWS i UW. W tym celu odbywają się regularne spotkania lub konsultacje koalicjantów poprzedzające posiedzenia Sejmu.

5. AWS i UW tworzą rząd stabilny, zwarty, kompetentny, mocny politycznie oraz respektujący partnerskie zasady współpracy i wolę wyborców.

6. Szanując wolę wyborców Akcja Wyborcza Solidarność i Unia Wolności obsadzają najważniejsze urzędy w państwie stosownie do ilościowej proporcji głosów osiągniętych w wyborach.

7. Stanowisko premiera zostaje obsadzone przez osobę wskazaną przez AWS i uzgodnioną z UW. Funkcję wicepremiera zastępującego premiera (pierwszego wicepremiera), obejmuje osoba wskazana przez UW, uzgodniona z AWS i premierem. Funkcję drugiego wicepremiera obejmuje osoba wskazana przez AWS uzgodniona z UW i premierem.

8. AWS obejmuje funkcje ministrów: edukacji narodowej, gospodarki, łączności, rolnictwa i gospodarki żywnościowej, pracy i polityki socjalnej, skarbu państwa, spraw wewnętrznych i administracji, ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa, zdrowia i opieki społecznej, trzech ministrów bez teki, przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej, przewodniczącego Komitetu Badań Naukowych oraz ministra - szefa Rządowego Centrum Studiów Strategicznych. UW obejmuje funkcje ministrów finansów, kultury i sztuki, obrony narodowej, spraw zagranicznych, sprawiedliwości oraz transportu i gospodarki morskiej. Tworzenie nowych funkcji wicepremierów lub

ministrów, zmiana obsady ministrów lub odwoływanie ministrów wymaga porozumienia stron z zastrzeżeniem ust. 14.

9. W ministerstwie, w którym ministrem jest reprezentant jednego ugrupowania, pierwszym zastępcą ministra (sekretarzem lub podsekretarzem stanu) jest przedstawiciel drugiego ugrupowania. Osoby sekretarzy i podsekretarzy stanu proponowane przez ugrupowania podlegają uzgodnieniu z właściwym ministrem i premierem, z zachowaniem zasady określonej w pkt. 6 w odniesieniu do ogólnej liczby osób tej rangi.

10. Zasady udziału w obsadzaniu stanowisk politycznych w województwach są następujące:

A. Kandydatów na wojewodów proponuje AWS, a obsadę wicewojewodów proponuje UW z zastrzeżeniem pkt. B.

B. W dwunastu województwach kandydata na wojewodę uzgadnia się z UW, a kandydata na wicewojewodę z AWS.

C. W każdym przypadku (A i B) bierze się pod uwagę propozycje obydwu partnerów. Ostateczne decyzje podejmuje premier.

D. Uzgadnia się, że zasady te obowiązują przy aktualnej liczbie i statusie województw i będą ponownie uzgodnione stosownie do zasad powoływania wojewodów jakie zostaną przyjęte po reformie samorządowej. Wojewodowie i wicewojewodowie przyjmują do wiadomości fakt zasadniczo dwuletniej kadencji na swych stanowiskach.

11. AWS obejmuje stanowiska Marszałków Sejmu i Senatu, UW po jednym wicemarszałku Sejmu i Senatu.

12. AWS i UW obsadzają stanowiska przewodniczących i wiceprzewodniczących komisji parlamentarnych, uwzględniając ogólne wyniki wyborów do Sejmu i Senatu, z zachowaniem części funkcji dla pozostałych klubów. Poseł AWS będzie przewodniczącym 14 komisji, UW - 5 komisji, a posłowie opozycji 6 komisji sejmowych. Dąży się do tego, by poseł przewodniczący komisji sejmowej był z innego ugrupowania niż osoba kierująca głównym ministerstwem nadzorowanym przez tą komisję. W prezydiach komisji zasiadają posłowie AWS i UW oraz opozycji.

13. Zasady obsady innych stanowisk państwowych i publicznych podlegają uzgodnieniu w duchu części II ust. 8 umowy oraz w zakresie funkcji politycznych zgodnie z pkt. 6 niniejszych zasad działania koalicji.

14. W przypadku poważnych i bezspornych przyczyn utraty zdolności do pełnienia funkcji publicznej, właściwy organ dokonuje (wnioskuje) odwołania osoby, której sprawa dotyczy i równocześnie po powiadomieniu przewodniczącego ugrupowania, które ją rekomendowało oraz uzgadnia z nim czas i sposób wyznaczenia następcy.

15. Zastrzeżenia do kandydatów na konkretne stanowiska zgłaszanych przez koalicjantów mogą się odnosić tylko do spraw związanych z przydatnością do funkcji, które mają wypełniać, tj. kompetencji merytorycznych w danej dziedzinie oraz wymogów etycznych wymaganych od osób pełniących wysokie funkcje publiczne.

16. Powyższe ustalenia mogą być modyfikowane lub uzupełniane za zgodą stron, jeżeli w toku prac rządu wyłonią się istotne okoliczności, które nie były uwzględnione w momencie jej zawierania. Modyfikacja byłaby dokonywana przez sporządzenie pisemnego aneksu do umowy koalicyjnej.

Przewodniczący UW
Leszek Balcerowicz

Przewodniczący AWS
Marian Krzaklewski